

Tek Parti Döneminde Gaziantep'te Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları 1938-1945

Celebrations Of Republic Day In Gaziantep At The Single Party Period 1938-1945

Erhan ALPASLAN¹

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Özet

Toplumsal birliğin kurulması ve bu birlik algısının şekillenmesinde önemli olan sembolik değerlerden biri de bayramlardır. Milli ve dini içerikli yapılarda ortaya çıkan bayram olgusu Türk toplumu açısından da önem taşımıştır. Orta Asya'daki İlk Türklerden bugüne farklı dönemlerde görülen bayram kutlaması Osmanlı Devleti döneminde de bazı akımların etkisi ile daha kuvvetli bir şekilde kutlanmaya devam etmiştir. Bu bayram kutlaması geleneği önce Meşrutiyetin ilanı sonra TBMM'nin açılması ile bu günlerin milli bayram olarak kabul edilmesinde etkili olmuştur. Son halka ise Kurtuluş Savaşının kazanılmasının ardından ortaya çıkan yeni devletin rejiminin 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet olarak belirlenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Buna göre 1924 yılı 29 Ekim'inde 101 pare top atışı ile kutlanmaya başlanan Cumhuriyet Bayramı bu tarihten itibaren Milli bir bayram olarak ve çeşitli prosedürler altında Cumhuriyet Halk Partisi idaresinde yerel yönetimlerin de katılımı ile kutlanmaya devam etmiştir. Antep şehri Kurtuluş Mücadelesinin verildiği en önemli alanlardan biri olarak Cumhuriyet'in ilanını büyük bir sevinçle karşılamış ve tüm ülkede olduğu gibi Cumhuriyet bayramı çeşitli uygulamalar ile burada da kutlanmıştır. Ele alınan 1938-1945 yılları arasında Antep'te yapılan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları CHP merkez teşkilatından gönderilen talimatname ışığında şehrin gerçekleri de dikkate alınmak kaydıyla uygulanmıştır. Köy ve nahiyeler de dâhil olmak üzere şehrin her yerinde halkın ve resmi yetkililerin katılımı ile yapılan kutlamalar gece ve gündüz seremonisi şeklinde organize edilmiştir. Şiirler, fener alayları, konferans ve söylevler ışığında yapılan kutlamalar günümüze kadar gelen bayram kutlama anlayışının da temelini oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Antep, Bayram, Milli Gün, Milli Tatiller.

Abstract

One of the important symbolic values of the establishment of social unity and shaping the perception of this unity are festivals. The phenomenon of festival which emerges in National and religious structure has been very important for the Turkish Community. The festivals, which were observed in the different periods within first Turks in the Middle East were celebrated stronger with the effect of different movements during Ottoman Empire. This celebration tradition has been accepted as the national holiday first with the proclamation of the constitutional monarchy and then opening of the Parliament. The last ring was determining the regime as Republic the after

¹ Yrd.Doç.Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Fen Edebiyat Fakültesi/Tarih Bölümü/ **e-mail:** ealpaslan@ksu.edu.tr

independence war in 29 October 1923. Accordingly, The national day which was celebrated for the first time in 29 October 1924 with 101-gun salute, has been then celebrated as national day under various procedures participation of local governments under the administration of Republican People's Party. Antep, one of the most important areas for the independence struggle, greeted the republic with a great joy and the National day has been celebrated here with various functions as the rest of the country. The celebrations which held in Antep between 1938-1945 years has been implemented with the light of the instructions sent by CHP central organization by taking the reality of the city into consideration. The celebrations was organised during the day and night with the participation of the people and officials including Villages and districts of the city. The celebrations which were held with poems, lantern processions, conferences and speeches underlies the understanding of the celebrations until today.

Keywords: Republic, Antep, Festival,, National Day, National Holidays

Giriş

Toplumların ortak duygu ve hislerinin bir yansıması olarak gelenek haline getirmiş oldukları bayram kutlamaları Türk sosyo-kültürel tarihi açısından da büyük önem taşımaktadır. Bayram kutlamaları henüz ilk Türkler zamanında dahi bir gelenek halini almıştır. Bayram kelimesinin ilk kullanıldığı yer Kaşgarlı Mahmud'un Divan-ı Lügatit Türk adlı eseri olmuştur. Burada kelime olarak bayramın *bedhrem* olduğu ancak Oğuzların bu kelimeyi *beyrem* şeklinde kullandıkları ve "halk arasında gülme sevinme, bir yerin ışıklarla bezenmesi ve orada sevinç içinde eğlenilmesi" olarak tarif edilmiştir (Şeneken, 2009: 1). Orta Asya'da ki ilk Türklerden Göktürkler, Uygurlar gibi birçok dönemde çeşitli gerekçelerle kutlanmaya devam eden bayramlar, Osmanlı Devlet yapısında da bir gelenek olarak kutlanmaya devam edilmiştir. Meşrutiyet döneminde Türkçülük akımı etkisi altında eski Türk bayramlarının kutlanmasına özen gösterilmiştir. Aynı zamanda Meşrutiyet'in ilanının da bir milli bayram olarak kutlanması kabul edilmiştir. Aynı anlayış dâhilinde TBMM'nin açılışı da Milli Bayram olarak kutlama çerçevesine alınmıştır. Bu bayram 1929 yılına kadar, milli bayram ismiyle kutlanmış, 23 Nisan 1929'da ise ismi Çocuk Bayramı olarak değiştirilmiştir (Doğan, 2013: 109-110).

Kurtuluş Savaşının ardından bağımsızlığını ilan eden yeni Türkiye Devleti için Saltanatın kaldırılmasının ardından yeni bir rejim belirleme zamanı gelmişti. Atatürk'ün henüz çok erken zamanlarda aklında en uygun yönetim biçimi olarak Cumhuriyet sistemi vardı. Osmanlı Devletinin son döneminde Fransız İhtilali etkileri ile tüm Avrupa'da başlayan daha demokratik rejimlere doğru evrilme süreci dönemin hemen bütün asker ve aydın kadrolarını etkilemişti.

26 Ekim 1924 tarihli 986 numaralı kararname ile 29 Ekim tarihinin Cumhuriyet'in ilan edildiği tarih olduğu ve bu tarihte Cumhuriyet'in ilanının 101 top atılarak ve planlanacak özel bir programla kutlanmasına karar verilmiştir. Bu kararname ile 29 Ekim, resmi olarak bayram ilan edilmeden önce, 1924 yılında yapılacak kutlama ve törenler devlet tarafından organize edilmiştir. Törenler, büyük bir özenle yapılmış ve kutlamalar geniş bir katılımı gerçekleştirilmiştir (Haykır, 2014: 334). Bu ilk tören büyük bir özenle yapılmış, resmî tatil olması nedeniyle geniş bir katılım gerçekleşmiş, Darülfünun öğrencileri de kendi

hazırladıkları bir programla Cumhuriyet'i kutlamıştır (Doğaner, 2007: 2). Bu ilk Cumhuriyet Bayramı eski Osmanlı başkenti İstanbul'da ve Yeni Türkiye'nin başkenti Akara ve İzmir'de de coşku ile kutlanmıştır (Güneş ve Elmacı, 2013: 6).

Cumhuriyetin ilanı, Türk halkının Yeni Devletinin kuruluş günü olarak kutlanmaya başlandığı bir gün olmuştur. 18 Nisan 1925 tarihinde ise bugünün Milli Bayram olarak kutlanması yönünde Ali Fethi Bey tarafından Batılı devletler ve bilhassa Fransa ve Amerika'daki örneğine uygun olarak, Türkiye'de de 23 Nisan veya 29 Ekim tarihlerinden birinin dâhilde ve hariçte milli bayram olarak kutlanması talebini içeren önerge (TBMM ZC, 1341: 165), yapılan görüşmeler sonunda 628 sayılı kanun ile 29 Ekim 1925 tarihinden itibaren bugün ülke içinde ve dış temsilciliklerde Milli Bayram olarak kutlanmaya başlamıştır (Şeneken, 2009: 8). Cumhuriyet Bayramının onuncu yıl kutlamaları münasebetiyle 19.10.1933 tarih 2305 sayı ile kabul edilen kanunda istiklal ve cumhuriyeti anlatan kitapçıkların tayyareler vasıtası ile yurdun çeşitli noktalarına atılması kabul edilmiştir (Resmi Gazete, 1933-2536: www.tbmm.gov.tr). Aynı zamanda Atatürk'ün 10. Yıl Nutku tüm gazetelerde tam metin olarak neşredilmiştir (Sönmez, 2004: 91).

Cumhuriyet'in ilanını müteakip bayram kutlaması olgusu bir gelenek olarak tüm ülke genelinde uygulanmaya devam etmiştir. Dönemin Tek Parti idaresinin verdiği talimatnamelere uygun olarak ülke genelinde uygulanan kutlamalar milli hissiyatın yoğun yaşandığı noktalardan biri olan Antep'te de talimatnamelere uygun olarak devam etmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Antep İl Yönetim Kurulu ve diğer resmi organların iştirakiyle bayram kutlamaları düzenlenmiştir. Hemen her yıl aynı prosedür içinde sürdürülen kutlamalar halk üzerinde ortak bir hissiyat oluşturma konusunda önemli olmuştur.

1938-1940 yılları arasında Gaziantep'te Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları

Yurdun hemen her yerinde olduğu gibi Antep'te Cumhuriyet Bayramı Kutlamalarının zamanla bir prosedür içinde yapıldığı alanlardan biri olmuştur. Resmigeçit törenleri, müsamereler, takların hazırlanması, konferanslar, Balolar gibi hemen her şehirde aynı düzen içinde gerçekleştirilen Bayram kutlamalarının şehirlerin firka temsilcilikleri tarafından organize edildiği ve diğer kurumlarında buna iştirak ettikleri görülmüştür.

1938 yılı aynı zamanda Cumhuriyet'in ilanının 15. Yılına denk gelmesi nedeniyle özel bir kutlama planı çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle kutlanmıştır. CHP Genel Sekreterliğinin Gaziantep İl Yön Kuruluna gönderdiği yazıya göre 15. Yılı Cumhuriyet Bayramı kutlamaları için Vilayette bulunan hususi idare ve belediye bütçelerine 2500 lira tahsis edildiği belirtilmiştir. Ancak bin bir güçlükle temin edilen bu paranın meclisin tatile girmesi sebebiyle artırılamadığını ancak extra giderler için ayrılan bütçenin de tahsisi ile daha geniş imkânlar dahilinde bu paranın kullanılabileceği belirtilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1:30). Aynı yıl 29.09.1938 tarihinde İl Yönetim Kurulu Başkanlığından CHP Genel Sekreterliğine gönderilen yazıda 15. Yıl kutlama komitelerinin kurulacağı, hazırlıkların vaktinde bitirileceği ifade edilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 29).

1939 yılı Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları Vilayet makamındaki kabul resminin ardından merkezde bulunan piyade, süvari ve topçu kıtalarıyla birer polis ve jandarma müfrezesinden oluşan geçit töreninin yapılması ile başlamıştır. Bu geçit törenine aynı zamanda sporcular, hayır cemiyetleri, parti ve esnaf teşekkülleri ve halk mümessilleri de bayrakları ve milli kıyafetleri ile katılmıştır. Yine aynı gün Halkevi, Çınarlı, Şehreküstü kulüpleri arasında atletizm ve futbol müsabakaları yapılmıştır. Akşam yedi buçukta asker ve mekteplerin katılımı ile *muazzam bir fener alayı* tertip edilmiş, şehrin sokaklarının dolaşılmasıyla devam eden kutlama etkinlikleri saat yirmi birde vilayet tarafından bir balonun verilmesiyle devam etmiştir. Bu baloya askeri ve mülki erkânın yanı sıra önemli ilim insanları da katılmıştır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 18). Bayramın devam ettiği günler zarfında şehrin bütün resmi ve özel kurumları dükkân ve mağazaları bayraklar ve elektrik ampulleri ile süslenmiş, halk kürsüleri kurulmuş, Gaziantep Kalesine üzerinde 16 rakamı yazan yedi metre boyunda "*Yaşasın Türkiye Cumhuriyeti*" ibaresi asılmıştır. Gaziantep Valisi Cavit Ünver tarafından CHP Genel Sekreterliğine bildirilen yazıda belirtildiğine göre *medeni bir şekilde eğlenmesini* bilen halkın en ufak bir olumsuz hadisenin oluşumuna izin vermediği belirtilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 19).

31.10.1939 tarihinde Gaziantep Vilayet İdare Heyeti Reisi Ahmet Muhtar Göğüş tarafından da Genel Sekreterliğe bayram kutlamaları ile ilgili bir rapor sunulmuştur. Rapora göre bayramda herkesin yeni elbiseler giymesine ve hayır kurumları tarafından fakirlere elbise yaptırmaya imkân dâhilinde özen gösterildiği belirtilmiştir. Kutlamalara dâhil edilmek üzere belediye tarafından yaptırılan hayvan pazarı ve kıraathanenin resmi açılışı kalabalık bir halk kitlesi önünde gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda Kutlama talimatının II. Maddesine göre Cumhuriyet Meydanında herkesin rahatça durabileceği yeri gösteren bir kroki hazırlanmıştır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 20).(bkz. Ek:). Bunun yanı sıra Vali ve en büyük askeri komutan için bir tribün; törene katılanlar için de topraktan on santimetre yüksekliğinde bir platform yapılmıştır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 21).

Yine talimatnamenin 23. Maddesine göre halkevi tarafından belirlenen yerlere halk kürsüleri kurulmuş ve muhtelif hatipler tarafından nutuklar irad edilmiştir. Bu nutuklardan biri de Gaziantep Cumhuriyet Okulu öğretmeni Mevlide Demirbaş tarafından verilmiştir. Mevlide Hanıma göre *sultan denilen can alıcıların elinde kıvranan Türkiye*, bu durumdan Atasının sayesinde kurtulmuş ve önü alınmaz bir yükselişe geçmiştir. Evvelce kaybolmak üzere olan dilimiz ve yazımızı bu devrimle yeniden kazanırken, kafes ardında saklı tutulan Türk kadını kafes ardından bu devrim sayesinde çıkmıştır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 24). Devrim öncesi ve sonrası arasındaki kıyaslamasına devam eden Demirbaş'a göre *bugün Türk'ün hakkını tanıdığı bir gündür*. Devrim ve Cumhuriyet övgülerini etkili betimlemeleriyle süsleyerek ifade eden Demirbaş'ın aşağıda belirtilen sözleri bu durumu açıkça özetlemeye kafi görünmektedir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 24-25):

...binlerce can verüp akan suları kan köpürten, ölü yurda can veren imanı ve bazusu kuvvetli Türkler, ey Türk gençleri bize baş olanlar yurdun güneşidir. Onlardan nur aldık, bizi aydınlatan cumhuriyeti karartmayacağız. Onu en sonuna kadar koruyacağız.

...Var olsun İsmet İnönü, var olsun cumhuriyet, var olsun Türk'e baş olanlar, var olsun Türk'ün sarsılmaz gençliği.

Rapora göre Cumhuriyet Bayramı kutlamaları Köylerde de Talimatnameye uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Kutlamalar sırasında Çocuk Esirgeme Cemiyeti tarafından rozet dağıtılmaya çalışılmış ancak çabucak önüne geçilmiştir. Göğüş'ün belirttiğine göre rapor talimatnamenin hemen her maddesine cevap verecek şekilde hazırlanarak Genel Sekreterliğe sunulmuştur (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 23).

Aynı rapordan elde edilen bilgilere göre 28 Ekim akşamı halkevince bir müsamere tertip edilmiş ve halk için ücretsiz bir sinema filmi gösterilmiştir. Halkevinin müze ve sergisi bayram boyunca halka açık tutulmuştur. Halkevi tarafından Ateş Piyesi temsil edilmiştir (Temiz, 2006: 47). Talimatnamenin 24. Maddesine göre parti gazetesi Gaziantep normalden fazla sayı ve sayfada ve devlet büyüklerinin resimleri ile süslenmiş olarak çıkarılmıştır. *İnönü Türk Birliğinin timsalidir* başlığı ile çıkan 29 Ekim 1939 tarihli Gaziantep gazetesinde Cumhuriyet'in 16. Yılında Gaziantep'in sosyo-ekonomik durumu, Türkiye genelinde incelenerek verilmiştir. Buna göre *Maliyemiz, Adliyemiz, Yol İşlerimiz, Sıhhiyemiz, Milli müdafaa ve Ordu* gibi başlıklar altında, geçen on altı yılda yapılanlar ve kaydedilen gelişmeler özetlenmiştir (Gaziantep, 29 İlkteşrin 1939, Yıl:10, Sayı: 578: 3-7). Aynı tarihli gazetenin *Cumhuriyet Perisi* başlığı taşıyan köşe yazısını ele alan Sabri Yener, bu yazısında Cumhuriyetin niteliklerini takdir ederken saltanat rejimini de eleştirir:

...Cumhuriyet tabiatın idaresidir. Görürüz ki kurtlar kuşlar bile cumhuriyetçidirler. Arılar kendi içlerinden bir kudretli baş seçerler, onun emir ve kumandası altında tek vücut gibi hareket ederler. Yalnız tabiatın şu kanununu da arz edeyim ki: dünya da esaret ölmez, kalıp değiştiririlmiş. Çünkü saltanat esaretinden kurtulduk; şimdi de cumhuriyet perisinin cazibesine tutulduk; onu candan seviyoruz fakat onun sevgisini yüreklerimizde yaşatmak her zaman onun füsunkâr iradesinin emrine ram olmak en büyük idealimizdir (Gaziantep, 29 İlkteşrin 1939, Yıl:10, Sayı: 578: 3).

Aynı tarihli gazetede yazı yazarlardan biri de altı yıldır Gaziantep'te köy öğretmenliği yapan Ömer Özbaş'tır. Yazısının başlığı *Cumhuriyet ve Köy Kültürü*'dür. Makalesinde altı yılda altı okul değiştiren bir öğretmen olarak Cumhuriyet'in gelişip ilerlemesine paralel olarak köylerin ve köy okullarının da gelişme kat ettiğini belirtmiştir. Bu köylerde bir köy evinden türetilen okullarda; elektrik yoksunluğundan, eğitim için gerekli araç gereç eksikliğinden bahisle zor şartlar altında yürütülen eğitim faaliyetlerinin zamanla iyileştirildiğini bazı köylerde iyi binalar yapıldığını belirterek halkın içinden bir unsur olarak bu gelişim ve tekâmülün tasvirini çizer (Gaziantep, 29 İlkteşrin 1939, Yıl:10, Sayı: 578: 3).

Gaziantep Halkevinin son on aylık gelişimine ve yaptığı faaliyetlere ışık tutulduğu gazetede belirtildiğine göre; Halkevi 19 Şubat 1939 tarihinden itibaren *Başpınar* isimli bir mecmua çıkarmaya başlamış, *16. Asırda Antep* isimli iki ciltlik eserin basımı gerçekleştirilmiş, çeşitli konularda olmak üzere 23 konferans tertip

edilmiş ve bu konferanslara yaklaşık sekiz bin vatandaş katılmıştır. Öte yandan son on ayda halkevi tarafından ihtiyaç sahibi 13 talebeye nakdi yardım yapılmış ve 150 fakir öğrenci giydirilmiştir (Gaziantep, 29 İlkteşrin 1939, Yıl:10, Sayı: 578: 4).

1940 yılı Cumhuriyet Bayramı kutlamaları da hemen aynı format içinde gerçekleştirilmiş olup, yapılan kutlamalar, CHP Merkez Teşkilatına bir rapor halinde sunulmuştur. Buna göre Cumhuriyet Bayramı kutlamaları Vilayet makamında bayramlaşma töreni ile başlayıp geçit resmi ile devam etmiş, Suburcu ve Arasa meydanlarında kurulan hak kürsülerinde hatipler tarafından şiirler okunmuştur. Şehrin spor sahasında kalabalık bir izleyici grubu önünde Çınarlı ve Şehreküstü kulüplerinin katılımı ile atletizm gösterileri ve bir futbol maçı düzenlenmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 13). Öte yandan gündüz Cumhuriyet meydanında kurulan beşik, atlıkarınca, dolap ve benzeri eğlence aletleri ile çocuklara eğlence imkânı sağlanırken gece düzenlenen balo ile de büyükler için bir eğlence tertip edilmiştir. Bütün tören boyunca memurlar için öngörülen kıyafet şartı frak askerler için ise resmi üniforma olarak belirlenmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 17). Aynı zamanda bugünde hemen hemen bir gelenek haline alan açılış törenlerinin önemli günlere denk getirilerek devletin gücünü gösterme amacı adı geçen dönemde de temel amaçlardan biri olmuştur. Nitekim bayramın birinci günü üç seneden beri inşası devam eden ve 59 bin liraya mal olan Fıstık İstasyonu binası ve ikinci günü de Gaziantep-Nizip yolunda 16 km'lik şose ile bu şose üzerinde yapılan 22 adet köprü ve menfezin inşası bitirilerek açılışı gerçekleştirilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 14).

1941-1945 Yılları Arasında Gaziantep'te Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları

1941 yılı kutlama programına göre etkinlikler, 28 Ekim Salı günü öğleden sonra başlayıp 30 Ekim Perşembe günü saat 24.00'a kadar sürecektir. İlk gün öğleden akşama kadar sürecektir kutlamalar için kurulan halk kürsülerinde söylevler verecek ve Cumhuriyet'in faziletlerini anlatacak hatipler bu defa CHP tarafından tayin edilecektir. Öte yandan şehrin ileri gelenleri için hazırlanan platformda Vali, Komutan ve Parti Başkanının yanında üniformalı subaylar, malul gaziler, şehit anaları yer alacaktır. Yine aynı programa göre 30 Ekim saat 14.00'da spor sahasında memleketin meşhur pehlivanları arasında güreş müsabakaları yapılacaktır (BCA, 490.01.1144.14.1.1, Cumhuriyet Bayramı 18. Yılı Kutlama Programı, CHP Basımevi-Gaziantep).1942 yılında yapılan kutlama etkinlikleri de CHP Genel Sekreterliğine sunulan bir yazı ile rapor edilmiştir. Rapor önceki raporlarla hemen aynı bir içeriğe sahip olmuştur. Kutlamalar aynı plan çerçevesinde sorunsuz ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 9-10).

Cumhuriyet'in ilanının 20. Yılına tesadüf eden 1943 yılı için hazırlanan kutlama talimatnamesi bu yıl yapılacak kutlamalar için önemli bir plan olmuştur. Bu kutlama talimatnamesine uygun olarak hazırlanan etkinlikler tafsilatlı bir şekilde CHP Gaziantep Vilayet İdare Heyeti Reisi Cemil Alevli tarafından CHP Genel Sekreterliğine bildirilmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 4).Bu yazıya göre bayram kutlamaları *sesli, renkli, ışıklı, fikirli, manalı* olarak gerçekleştirilmiştir.

Stadyumda yapılan bayram şenliklerine altmış bin nüfuslu şehirde kadın, erkek ve çocuklardan oluşan kırk bin kişi katılmıştır. Halk bayram yerine en temiz ve yeni giysileri ile gelmişler ayrıca hayır cemiyetleri de fakirlere verecekleri elbise ve çamaşır yardımını bayramdan evvel yapmışlardır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 5). Yine gelenek olduğu üzere Kalenin en yüksek burcuna XX rakamı yazılarak asılmış, bütün minareler ışıklandırılmıştır. Bayrama katılımın artırılması için parti teşkilatı harekete geçirilmiş; tüccar, memur, esnaf, sanatkâr bütün halk kutlamaya iştirak etmiştir (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 6).

Cumhuriyet'in 20. yılı kutlama etkinliklerinde kültürel faaliyetlerde dikkat çekici sayıda artırılmıştır. Keza Gaziantep'te Cumhuriyet'le beraber sinema ve tiyatro bağlamında önemli bir gelişmenin olduğunu, 1923 yılında şehrin sinema ile tanışmasının yanı sıra kültürel faaliyetlerde en önemli unsur konumunda olan Gaziantep Halkevi'nin 1938 yılında 500 kişilik bir sinema salonu ve bir temsil ekibine sahip olmasından anlamaktayız (Liman, 2014: 102-103).28 Ekim akşamı Halkevi salonunda temsil şubesi gençleri tarafından *Kanun Adamı* isminde bir piyes ve *Yapışkanlar* adında bir komedi oyunu düzenlenmiştir. 30 Ekim günü ise ilkokul öğrencileri tarafından Halkevinde bir müsamere verilmiş ve çocuk piyesleri oynanmıştır. 1 Kasım'da da yine Halkevinde temsil şubesi tarafından *Kanun* adlı bir piyes ve *İnsan Sarrafı* adlı komedi oyunu oynanmıştır. Bunların yanı sıra 29 ve 30 Ekim günlerinde stadyumda spor şenlikleri, futbol maçları ve atletizm müsabakaları yapılmıştır (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 7).Yine Halkevinin dergisi Başpınar'ın Ekim 1943 sayısında Cumhuriyet'in 20. Yılı kutlamaları çerçevesinde Sabri Güzel tarafından *Birinci Teşrine Girerken* adlı bir şiir yayınlanmıştır. Şiir Türk gençlerine seslenen ve cumhuriyetin faziletlerini anlatan bir içerik taşımaktadır (Başpınar, 1943: 3).

*Ey nabzında milletin talii hızla çarpan
Çelik zemberek göksü yeni bir tarih açan
Cumhuriyet gençleri alnı açık yavrular
Bu yükseliş yolunda daha ne meyvalar var
Daha ne mis kokulu, çiçekler derilecek,
Gittikçe ışıklanan ülküye erilecek.
Yerin göklerden rahmet istediği bir gündü
İstiklal şafakının belirtisi göründü.
İmanları dolaşan alevdeydi, İstikbal
Akan kabnlardan doğdu Cumhuriyet, İstiklal,
Damarlardaki, kanı kaynattı bir nefeste
Öyle bir hız vardı ki kalpleri saran seste
Nağmesinden öyle bir kurtuluş akardı ki
Perdesi öyle uçsuz hududa bakardı ki
Yükselip yayıldıkça gerilik sona erdi
Sağlık ve varlık dolu bir memleket yeşerdi.
Dünkü kısık seslerde bugün uğultular var
İnönü'nün dilinden coşan kudretten doğar
Çakan bir şimşek nasıl karanlığı yararsa
Kürenin yarısını bol bir ışık sararsa
Doğan Cumhuriyette geceleri ağarttı*

*Paslanmış gönüllere renk kattı, alev kattı.
Bu en büyük bayramın manasını bilelim
Cumhuriyet anıtı önünde eğilelim.*

Aynı yazar tarafından derginin aynı sayısı içinde Orduya da methiyeler yağdıran bir şiir yayınlanmıştır (Başpınar, 1943:11).

Cumhuriyet'in ilanının 1945 yılları arasında yapılan kutlama etkinlikleri aynı düzen tesis edilerek yapılmaya devam etmiştir. Bir ritüel halini alan şehrin kalesinin ışıklarla süslenmesi ve rakamlarla kutlama yılına atıf yapılmasının yanı sıra halkın şehir ve köylerde aynı hararet ve heyecanla bu bayramı kutlanması için detaylı tedbirler alındığı görülmüştür (BCA, 490.01.1144.14.1.1: 3). Aynı yıl Gaziantep Halkevinin çıkarmış olduğu Başpınar dergisinin Ekim Kasım sayısında İsmet İnönü'nün Meclisi açış nutkuna geniş oranda yer verilmiş ve ardından *Cumhuriyet Bayramı* başlığı altında o gün yapılan bayram kutlamalarında yapılan etkinlikler sıralanmıştır (Başpınar, 1945:12-16).

Sonuç

Günümüzde de bir gelenek halini alan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları yurdun hemen her alanında olduğu gibi devlet destekli bir içerikle hemen her yıl belli bir katılımın sağlanması ile gerçekleştirilmiştir. Keza çoğu zaman mecburi tutulan faaliyetlerle parti-devlet bütünleşmesinin uygulama alanlarından biri olan bu bayram kutlamaları partinin yerel boyuttaki temsilcilerinin organizasyonu ile merkeze bağlı bir talimatname gereğince yapılmıştır. Bütün imkânları kullanmak kaydıyla devlet, merkezden taşraya parti ideolojisi ve bayram anlayışının halka yerleşmesi için elinden geleni yapmıştır. Öte yandan kutlamalar boyunca okunan şiirler, verilen konferanslar, içerik itibarıyla Tek parti rejimini destekleyici nitelikte olmuş, yayınlarda ki genel vurgu da Gaziyi yüceleleyen bir mantıkla hazırlanmıştır.

Elde ettiğimiz veriler daha ziyade Antep ili genelindeki kutlama organizasyonlarını ele aldığı için ilçe ve köylerde yapılan kutlama etkinliklerine dair çok az bilgiye sahibiz. İl genelinde hatipler tarafından yapılan konuşmalarda ve yerel yayınlarda görüldüğü kadarıyla yoğun bir cumhuriyet ideolojisi ile önceki rejim ve padişahlar sefil bir halde yansıtılmıştır. Halk için dönemin sınırlı kültürel faaliyetleri itibarıyla halkın bir buluşma ve eğlenme amacı güderek katıldığı bu kutlamaları toplumsal açıdan birlik ve beraberliği sağlama açısından önemli bir misyon ve görev taşıdığı söylenebilir. Günümüz de bu fonksiyonundan giderek sıyrılan ve prosedürler çerçevesinden kurtarılmaya çalışılan Cumhuriyet Bayramı kutlamaları, kuruluş yıllarından itibaren resmi, askeri ve sivil makamların katılımı ile gerçekleştirilmiş ve uzun yıllar boyunca çeşitli sosyo-kültürel organizasyonlarla desteklenmiştir. Maraş bu uygulamaların minimal çapta görüldüğü alanlardan biri olmuştur.

KAYNAKLAR

Resmi Yayınlar

- BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.30.
- BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.29.
- BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.18.
- BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.19.

BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.20.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.21.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.24.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.24-25.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.22.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.23.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.9-0.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.4.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.5.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.6.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.7.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1.s.3.
 BCA, 490.01.1144.14.1.1, Cumhuriyet Bayramı 18. Yılı Kutlulama Programı,
 CHP Basımevi-Gaziantep.

Sürelî Yayınlar

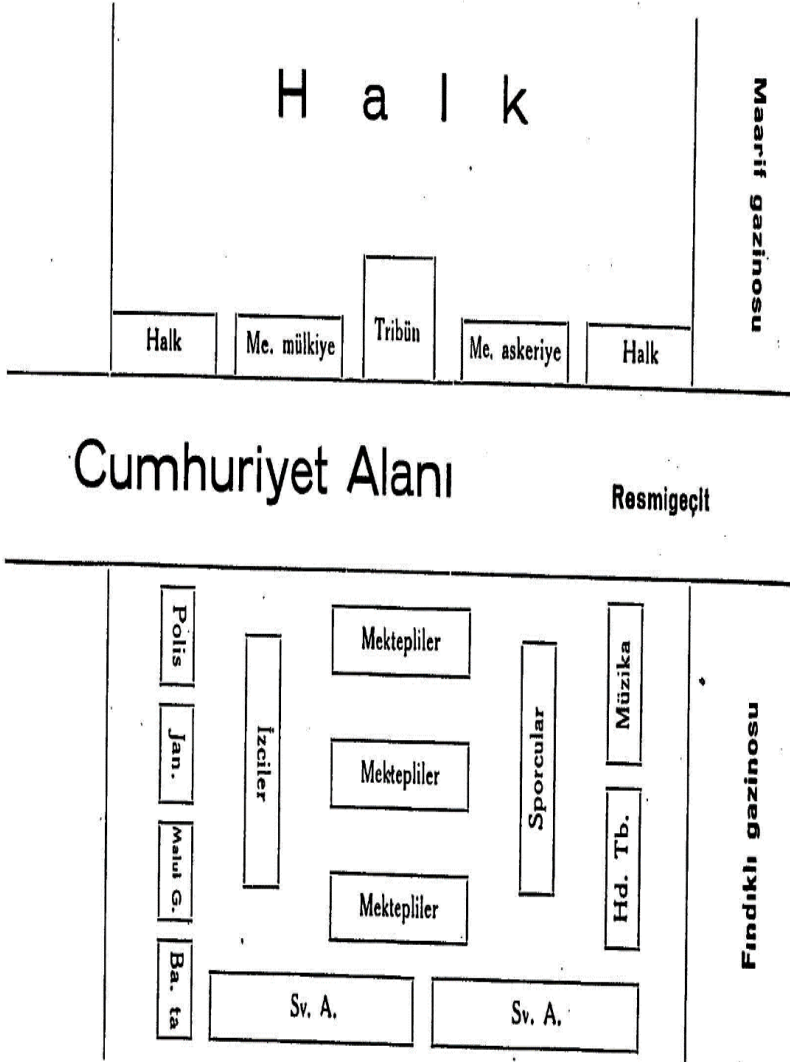
Gaziantep, Yıl:10, Sayı:578, 29 İkteşrin 1939.
 Başpınar, Aylık Edebiyat ve Kültür Mecmuası, Yıl:5, Sayı: 53, Ekim 1943.
 Başpınar, Aylık Edebiyat ve Kültür Mecmuası, Yıl:7, Sayı: 77-78, Cilt:4, Ekim-
 Kasım 1945.

Araştırma-İnceleme Eserler

D., Hamdi, (2013), "Yozgat'ta Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1923-1945)," **TheJournal of AcademicSocialScienceStudies**, Volume 6, Issue 5, May 2013.
 D., Yasemin, (2007), "Cumhuriyet'in Onuncu Yıl Kutlamaları", **Askeri Tarih aştırmaları Dergisi**, Yıl:5, Sayı:9.
 G., Günver-E., Mehmet Emin,(2013), **Tek Parti Döneminde Aydın'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları**, Zeus Kitabevi.
 L., Al, Sait, (2014), "Gaziantep'te Sinema, Seyir ve Seyirci (1923-1980)", **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 2014/II, 47.
 S.S., Cahide, (2004), "Cumhuriyet'in Onuncu Yıldönümü Kutlamaları ve 29 Ekim 1933 tarihli Genel Af Yasası", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, s.33-34.
 Ş., Sevi, (2009), **1930'lı Yıllarda İzmir'de Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
 T., Ömer, (2006), **Gaziantep Halkevi ve Başpınar Dergisi**, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Eğitim ve Kültür Serisi-4, Gaziantep.
 H., Yavuz, Ç., Mehmet, (2014), "Tek Parti Döneminde Elazığ'da Cumhuriyet Bayramı Kutlamaları (1934-1945)", **TurkishStudies**, Volume 9/7, Summer 2014.

EKLER:**Ek:1**

GAZİANTEP CUMHURİYET ALANI
GAZİANTEP CUMHURİYET ALANI

71

Ek:2

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

T. C.
MÜNAKALAT VEKÂLETİ
P. T. T. U. M.

10694

TELGRAF

Adres: Cumhuriyet

Halk p. g. sekreterliğine

Ankara

Yol

Servis şartları

ANKARA
RESMİ
11-01-11

Devlet telgraf muhaberatından
dolayı mes'uliyet kabul etmez

102

İLK MERKEZ	№	KELİME	VERİLDİĞİ		RESMİ	ORTA MERKEZ	ALINDIĞI		İMZA
			Tarih	Saat			Tarih	Saat	
Antep	286		10-10	21	MUSUSI	Kay.	11-10	00/50	

Kalem 2287-16 no lu dud C-6-10-939

Tele Cumhuriyetin on altıncı yıl Demisi'nin
Bayramı Kutlama Hazırlıklarına
başlanmış olduğunu arz ederim

VIII
17.10.939 Gaziantep Valisi Cahit
İsmet
Danya ek 9

27

Ek:3

YIL 10 SAYI: 578

29 İLKTEGRİN 1939 PASAR

NÜSHASI 100 PARA

İdare Yeri HALKEVİ BİNASINDA muracaatlar idareye yapılır. Vaziyet yazılar geri verilmez.

Gaziantep

Sahibi ve Umumî Neşriyat Müdürü ALI NADI ÖNLER
İlanın kelimesi 3 kuruş

Cuma günleri Çıkar, Siyasi, İktisadi, Hafalık Gazete

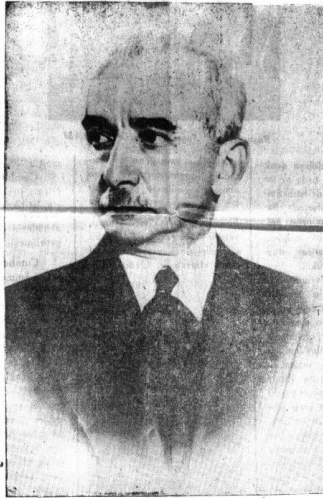
**Ey Türk Gençliği,
Birinci Vazifen Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.
Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur.**

ATATÜRK

**İnönü
Türk
Birliğinin
Timsalidir**

B. M. Meclisi Reisi M. A. RENDA

Reisi Cumhur Milli Şef İsmet İNÖNÜ

**Büyük
Bayramımız
Hepimize
Kutlu Olsun**

Genel Kurmay Başkanı Fevzi ÇAKMAK

Büyük Bayram

Bu gün milletimiz Cumhuriyet devrine erdiğinin on altıncı yılını sayıyor. Bizim için ne büyük bir mazharıydı. Bu büyük nimet partimizin kendi milletine en yüksek bir armağandı.

Başımızı biraz geriye çevirirsek, milletimizin bu kutlu güne yetişmek için nasıl mihnetli bir yoldan geçtiğini görebiliriz. İçeriden, dışardan bütün dünyaya düşman... Yer yer isyanlar... Yurdun her sınırında ve gökünde volkan gibi patlayan toprak... Yurd ihneti, namus ticareti, casusluk, secciyesizlik... bilmen ne kadar maddi

ve manevi fenalık varsa hepsi Türkün azız vatanına hücum ediyor.

Atatürkün etrafında toplanan millet, öyle bir hamle yaptı ki buna bütün cihan hayran kaldı.

Hasta adam gitti ve gidiyor derken ölü zannolunan bu adam, öyle bir enerji ile ye- kindi ki etrafında mirasın bölüşmek için kışkırtıcı korku- lanndan damadağınık oldular.

Türk kan ve atış içinde yürüdü. Dikenli yollarıdan ve harabelerden geçti. Bu mutlu güne yetişti.

Amma, nasıl yetişti?... A- yağündeki demir çarık delindi, elindeki demir çöven eğildi Cumhuriyet perisinin yüzünü öyle görebildi.

Şimdi millet, cumhuriyete o kadar aştı ki her an saadeti büyük bir sevgi içinde yaşıyor. Bu, ona, nesimi hava gibi bir mahit olmuştur. On- suz ne tenefüs eder, ne yaş- yabilir.

Cumhuriyetin nuru deri- mizden içeri geçmiş, sineleri- mize ve kemiklerimize kadar işlenmiştir. En ilköylü zannetti- ğimiz bir adam bile cumhuriy- yet bahis mevzu olduğu vakit binlerce şükürler ediyor.

Geçmiş ve şimdiki zaman- larda, insan kömeleri bir çok cumhuriyet şekli yaşamış ve yaşamaktadır. Bizim cumhuriy- etimiz bize en uygun cumhu- riyet şeklidir.

En büyük meziyeti de de- (Devamı sayfa 6 da)

Cumhuriyetin 16 ıncı Yılında Gaziantep Vilâyeti

Yol İşleri

16 ncı Cumhuriyet yılında vilâyetimizde yol işlerine az- mi ehemmiyet ve hız veril- miştir. Vilâyet yolları inşaatı için üç senelik bir program yapılmış ve vekâletçe tasdik edilmiş bu program tabikına geçmiştir.

Bu programa göre: 1939 senesi için vilâyet yollarına 57 bin liralık tahsisat ayrılmıştır. Bu tahsisatla Gaziantep—Nizip yolu ikmal edi- lecek, Gaziantep—Maras, Gaziantep—Kilis, Gaziantep—İs- lâhiye yollarında esaslı tamirat

yapılacaktır.

1940 senesi yol tahsisatı 65 bin liradır. Bununla muhtelif istikametlerde 30 kilometre yol yapılacaktır.

1941 tahsisatı ise 70 bin liradır. Bununla da muhtelif yollar üzerinde 35 kilometrelik inşaat ve tamirat yapılacaktır.

Ayrıca mütemadi tamirat için 1939 senesi 10475, 1940 senesine 15000 ve 1941 senesine 20 bin lira tahsisat ayrılmıştır.

Bu programın birinci kıs- mına bu sene başlanmıştır.

(Devamı sayfa 4 te)

ON ALTI CUMHURİYET YILINDA GAZİANTEP

Cumhuriyetin 16 ıncı Yılında Gaziantep Vilâyeti

İmar, Ziraat ve Kültür İşleri

Çalışkan ve değerli valimiz P. Cavit Ünver işi başında

(Sayfa 1 den devam)

Ayrıca Nafia vekâletince İlahiye—Kilis ve İlahiye—Hana arasında dört mülhim köprü'nün inşasına da bu sene başlanmıştır.

Köylerde yol seferberliği
Bu sene hasat mevsiminin hitami üzerine sonbaharda bütün vilâyet dahilinde umumî yol seferberliği yapılmış, köyleri kaza ve nahiyelere ve birbirine bağlayan yolların köy kanununa göre inşa ve tamirine başlanmıştır. Yol işleri, kaza kaymakamları ve nahiyeye müdürlükleri tarafından sıkı bir tektip ve teftiş tabii tutulmuştur. İlk hamlede köylerden kaza ve nahiyelere giden yollar dört tekerli vasıtaların geçmesine müsait bir hale konulmuştur.

Köy kanunu tatbikatı
Köylerimizi imar ve köylü yükümlenmek maksadile tedvin edilmiş olan köy kanununun tatbikatına da bu sene çok ehemmiyet verilmiş, bu kanunun bilhassa sikkî kısmı ile temizliğe ait olanların tatbikatı sıkı bir kontrol tabii tutulmuştur. Köy kanununun hakkile tatbiki için şimdilik merkez kazasında bir köy müfettişliği ihdası teklâf edilmiştir.

Ziraat İşleri:

Vilâyet dahilinde ziraatin inkişafı için ehemmiyetli adımlar atılmıştır. Fakatlarımızın yetişirne şartlarını tayin, iki senede bir elde edilen mahsulün her sene verimini temin etmek, köylüye parasız fışık fidanı tevzini mümkün kılmak için Ziraat Vekâletince şehrîde tesis edilen Fışık istasyonu binalarının inşaatı da bu sene bitirilmiş ve yine bu sene içinde on binlerce fidan tevzi edilmiştir.

Satış müteahhiflerle yapılan ve bu yüzden ihracatı güçleşerek fiyat mühim miktarda düşen fışıklarımızı normal fiyatta satmak, müstahsilin emeğini kymetlendirmek için bir fışık ihracatçıları birliği için teşebbüse geçilmiş ve muvâkelence yapılarak vekiller heyetine sevkiyatları yapılmıştır. Yakında

teşkilâta başlanacaktır. **Ziraat Mücadelesi**
Vilâyetimizin mühim bir sıvret kaynağı olan bağlarımızda bağ hastalıklarıyla mücadele yapılmış ve çok iyi neticeler alınmıştır. Ayrıca fare ve domuz, sene mücadelelerine de devam olunmuştur.

Emniyet ve Asayiş:
Vilâyet dahilinde bütün sene içinde Emniyet ve Asayiş çok iyi gittmiş, vatandaşların huzur ve sükân içinde çalışmaları imkânı temin olunmuştur.

Maarif İşleri

İkokullar
Vilâyetimizin maarif işleri 16 Cumhuriyet yılında feyizli inkişaf kaydetmiştir. Muallim kadrosu ve mektep sayısı değışmediği halde bu sene ilkokullara kaydedilen yeni talebe 1500 e ulaşmıştır. Vilâyetimiz verilen 22 eğitimden gelmiş, vazifeleri başna gönderilmiştir. İkinci teğrin içinde yirmi iki eğitim okulu da tedrisata başlayacaktır. Eğitim okulluna devam edecek talebe ile ilkokullar mevcudu bu sene on bine aşacaktır.

Yine bu sene içinde Fevziye, İlahiye ilkokulları inşaatı ikmal edilmiştir. 938—939 ders yılında beş snmî ilkokul meczunu 598 dir. Bu rakam geçen senelerden bir buçuk misli fazladır. Bu sene köy okullarında tedrisat çok verimli olmuş, bu okulların yüzde yetmişini fazla rindan almıştır. Bu ders senesinde Sayın valimiz hay- bî Cavid Ünverin yakın alakası ve sıkı takipleri neticesinde köy okulları öğrenci sayısı çok artmış ve yine bu okullara kız talebeler de kaydolunmaya başlamıştır.

Lisemiz

Gaziantep Lisemiz verimi de bu sene fazla olmuştur. Geçen senenin 900 meczuduna mukabil bu sene talebe sayısı 1163 tür.

Bu sene Lisemizde 74, Orta kımından 69 talebe mezun olmuştur ki geçen senenin bir buçuk mislidir. (Ayrıntı sayfa 6 da)

16 Cumhuriyet Yılı içinde Belediyemizin başardığı işler

Belediyemiz 16 yılda bütün işlerini imkân dahilinde çok değerli işler başarmıştır. Bunların en mühimlerini aşağıya kısaca alalım:

Asri mezbaha ve buz fabrikası

Sikkî partırlardan mahrum eski mezbaha yerine 50 bin küsur lira sarf ile laboratuvar, kesim salını bağrakhane, soğuk hava deposu mukemmel ve sikkî bir mezbaha yapılmış, Hastalık nakleden köle karlıklar yerine buz fabrikası kurulmuştur.

Elektrik

Medeni ihtiyaçların başında gelen elektrik fabrikası bir şirkete verilmiştir. Birkaç ay evvel fabrika Nafia vekâleti tarafından satın alınarak belediye devredilmiştir.

Atatürk bulvarı

Hasanî muhasebenin yardımıyla Maarif bahçesinden Lise binasına kadar imtilad eden Atatürk bulvarı açılmış ve bir kısmı asfaltlanmıştır.

Belediye dairesi

Gayri kâfi, gayri sikkî eski belediye dairesi yeni hayattan tamir edilerek modern ve ihtiyaca kâfi bir şekle konulmuştur.

Şehir hartası ve imar plânı

Bir şehrin imarı için çok lüzumlu olan şehir ve civarı hartası ile, şehrin müstakbel inkişafını tesbit eden imar plânı yapılmıştır.

Hal

Şehrin ortasında harap

bulunan Zincirli bedesten tamir edilerek sikkî şartları haiz bir et ve sebze hali haline konmuştur.

Kanalizasyon

Kanalizasyon ve parke kaldırım işlerine lûyk olduğu ehemmiyet verilmiş ve şehrin dört tarafını kuşatmış ve manzarasını çirkinleştiren mezarlıklar terk edilerek yeni ve asri bir mezarlık inşa edilmiştir.

Abide parkı

Kısmen belediyenin yardımıyla yapılan şehrin şifidesinin etrafında yapılacak bulunan park insaatı şirale ile lemelektir. Önümüzdeki baharda tarh ve tanzimi de ikmal edilmiş olacaktır.

Şehir suyu

Yüzbinlerce lira sarfedilerek meydana getirilen su tesiatı şehrin en mühim ve hayati ihtiyacını karşılamış ve şehride beledi bir şekil alan tifo ve intani hastalıkların mübim miktarda azalmasına sebep olmuştur.

Hayvan Pazarı

Dünkü gün açılış resmini yaptırmış Hayvan pazarı ve Deri satışı mahallî mezbaha soğuk hava deposu, Barsakhanesi küll halinde modern bir mecesse haline gelmiştir.

Belediyemizin müteahhif senelerindeki bütçeler mukayessesi ilerleyişin açık bir delilini verir.

Şehir

Sene	Lira
924	74332
934	122,000
939	265,000

Halkevimiz Ülkü Yolunda

Verimli adımlarla ilerliyor

Gaziantep Halkevi Dölkü yolundaki verimli mesiasine on altıncı cumhuriyet yılında da iyi başarılarla devam etmiştir. Bu hususta bir fikir vermiş olmak için evimizin 1 ikinci kânun 939 dan Birincinin 939 sonuna kadar on aylık çalışmasını aşağıya hülasa ediyorum.

1— Dil, Tarih, Edebiyat şubesi

a) 19 Şubat 939 dan itibaren Başpınar adlı bir meczma neşrine başlamıştır.

b) Mecmuda ve Gaziantep gazetesinde folklor derlemeleri neşriyatına devam edilmiştir.

c) Onaltıncı sarıda Antep adlı eserini Antep köylülerine ait olan iki cildi neşredilmiştir.

d) Bu şubenin ve yaygın şubemizin defâletile 10 ay içinde müteahhif meczularda 23 konferans verilmiş ve bu konferansları (8) bine yakın vatan-

daş dinlemiştir.

e) Başpınar meczmasında Antep meşhûri, Gaziantep gazetesinde şark ve garp kaynaklarına göre Antep ve Antep kalesi adlı iki eserini telifatına başlanmıştır.

2— Ar şubesi

a) Şubecî amatör gençlere müzik dersleri verilmiştir.

b) On ayda 10 konser verilmiş ve bu konserleri beşbin kadar vatandaş dinlemiştir.

3— Gösterî şubesi

a) Bu şubecî son on ayda ikisi köylere olmak üzere 25 temsil verilmiş ve bu temsilleri (14) bin kadar vatandaş seyretmiştir.

b) Bu şube gençleri arasında tiyatro ve sahne tekniğine ait dersler verilmektedir.

4— Spor şubesi

Memlekette spor hayatını canlandırılmak için evvelce yapı-

mış olan Çarşılı spor kulübünden başka Şarakiyî spor kulübü namile ikinci bir kulübün açılmasına yardım etmiştir.

b) 19 Mayıs bayramına iştirak edilmiş, müsabakalar tertip olunmuştur.

c) Ankara'da geçen martta iera olunan bölge manialı kor koşullarına iştirak edilmiş ve şehrimiz namına eji puvan alınmıştır.

e) Çok eski ve millî oyunumuz olmasına rağmen Unumî harpten beri unutulmuş olan cirit oyununun ihyasına teşebbüs olunmuş ve pazar günleri cirit oyunları yaptırılmıştır.

e) Şube gençleri futbol, voleybol ve atletizm ekzerasileri yapmakta ve diğer kulüplerle ekzeras mahiyetinde maçlar lera emektedir.

5— Sosyal Yardım Şubesi

a) Bu şubecî son on ayda yardıma muhtaç 13 talebeye nakdi yardımlar yapılmıştır.

b) (150) Fakir talebe getirilmiştir.

c) 159 Fakir hasta parasız muayene olunmuş, icap edenleri tedavi altına alınmıştır.

6— Halk dershaneleri ve kursları şubesi

a) — Bu şubecî İngilizce, Fransızca, hesap ve usulî defteri kursları açılmıştır. İngilizce kursu 2 ay devam etmiş 35 vatanşada ders verilmiştir. Fransızca kursu üç ay devam etmiş 49 vatanşada ders verilmiştir. Hesap ve usulî defteri kursu 2 ay devam etmiş 36 vatanşada ders verilmiştir.

Bir de ay devam eden Fizik ve Kimya kursu açılmış Lisede ikmalde kalan talebeye ders verilmiştir.

7— Kitapşarayı ve Yayın Şubesi

a) On ay içinde Kitapşarayımızda istifade eden vatanşada sayı yirmi bini geçmiştir.

b) Kitapşarayı genişletmiş ve ayrıca bir de okuma odası açılmıştır.

c) Kitap sayısı 3500 e yaklaşıp ve bu kitapların çiltizilerini ciltletilmesine devam olunmuştur.

e) Bu şubecî neşredilen Halkevi konuşmaları adlı eserle Halkevi yayınlarımızın sayı 2 (26) yi bulmuştur. 27 ve 28 numaraların da tabına başlanmıştır.

e) Bu şubenin defâletile evimizde (23) konferans verilmiştir.

8— Köyçülük Şubesi

a) Bu şubecî üç köy gezisi tertip edilmiş, bu gezilerde temsiller verilmiş, ziraat kânnma, ziraat hastalıkları hakkında hasbîhaller yapılmış, sikkî öğütler verilmiştir. Bu gezilere 80 Halkevi iştirak etmiştir.

b) Köylere giden hekim-

(Devamı sayfa 6 da)

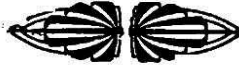
Ek: 4

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Cumhuriyet bayramı

18. inci Yılı

Kutlulama Programı

C. H. Partisi Basımevi – Gaziantep

Umumi madde

1—28-10 1941 günü saat 12 den itibaren Cumhuriyetin 18 inci yıldönümüdür. Bayram bu saattan başlayarak 30-10-1941 günü saat 24 e kadar devam eder.

2— Bayramın devamı müddetince bütün şehir resmî ve hususi müesseseler ve bütün ikametgâhlar bayraklarla donatılacak ve şehir gece elektriklerle tenvir edilecektir.

28 inci Salı günü**Madde**

1— O gün Lise, Orta ve İlk okullar saat 15 te Şehitler âbidesi önünde toplanarak gençlik tezabüratı yapacak ve Abideye merasimle çelenk koyacaklardır. Tezabüratın sureti icrası Maarif ve Lise Müdürleriyle müştereken tanzim ve tertip olunacaktır.

2— Öğleden akşama kadar Halk kürsülerinde Cumhuriyet Halk partisine tayin olunacak hatipler tarafından Cumhuriyetin feyizli verimleri halka anlatılacak ve yer yer halk eğlentileri tertip olunacaktır.

29 uncu Çarşamba günü

3— 29-10-1941 Çarşamba günü saat 9 dan 10 a kadar Vilâyet makamında aşağıda kösterilen sıraya göre resmi kabul yapılacaktır.

A— Meb'uslar

B— Ordu (Kara, Deniz, Hava) kumandanı heyetleri
("jandarma dahil").

C— Vekâletler Müfettişleri

D— Adliye Vekâleti mensupları

E Dahiliye Vekâleti mensupları

DEVLET KESİMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

- F— Maliye Vekâleti mensupları.
- J— Maarif Vekâleti mensupları.
- H— Nafia Vekâleti mensupları.
- İ— İktisat Vekâleti mensupları..
- K— Sıhhat ve İhtimai Muavenet Vekâleti mensupları.
- L— Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti mensupları.
- M— Mûnâkalat Vekâleti mensupları.
- N— Ticaret vekâleti mensupları.
- O— Cumhuriyet Halk Partisi mensupları.
- P— Belediye heyeti.
- R— Diyanet işleri mensupları.
- S— Ticaret ve Ziraat odaları mensupları. *İşleri*
- T— Bankalar
- Ü— Menafi umumiye ve nadim cemiyetler
- V— Diğer cemiyetler.

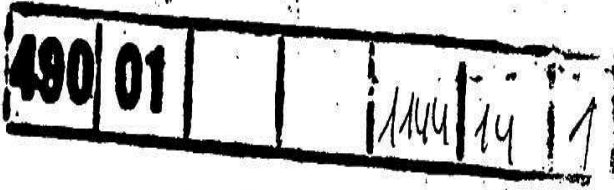
4— Tam saat onda Vali refakatinde Komutan ve Parti başkanı olduğu halde Düz Tepedeki alana gelecek ve orada krokiye göre yer almış olan Askeri Birliklerin, Okulların, Spor teşekküllerinin ve halkın bayramlarını kutlulayacak ve Tribünde ki yerini alacaktır.

5— Vali, Komutan ve Parti başkanının bulunacağı Tribünün sağında geçide iştirak edemeyecek üniformalı subaylar malûl gaziler, şehit anaları, sol tarafta yüksek rütbeli memurlar yer alacaklardır.

6. Merasim komutanının vereceği işaret üzerine bando tarafından çalınacak istiklâl marşına bütün talebe iştirak edeceklerdir.

7— Bunu müteakıp Vali tarafından Cumhuriyetin mara ve mahiyetine müteallik bir söylev verecektir.

8— Söylevden sonra merasim komutanının işaretile geçit resmi aşağıdaki tertibe göre başlayacaktır:

- A Ordu (En büyük komutanın sıralayacağı üzere)
 B Polis ve Jandarma kıtaları
 C- Mektepler (En yüksek maari Amirinin sıralayacağı üzere)
 D - Sporcular.

9- Öğleden sonra Halk kürsülerinden, Cumhuriyet Halk partisince tayin olunacak hatipler tarafından şehrin muhtelif yerlerinde söylevler verilecek ve milli oyunlar ve Halk eğlenceleri tertip olunacaktır.

10- 29-10-94 Gecesi Vilâyetçe Cumhuriyetin şerefine Halkovi salonunda Resmî bir balo verilecektir. O gün akşamı kıtaat ve halkın iştirakile bir fener alayı tertip edilecektir.

30 Perşembe günü

11- Konferanslar, Söylevler, Milli oyunlar halk eğlenceleri tertibi sūretile o gündahi kutlulamaya devam olunacaktır.

12- Öğleden sonra saat 14. te spor sahasında memleketin meşhur pehlevanlarını iştirakile güreş müsabakaları yapılacaktır.

13- Törende intizam ve inzibatın teminine karnizon komutanlığınca tensip edilecek bir subayla Emniyet Müdürü memurdur.

14- Bu törene bütün Halk davetlidir.